

VEJFORUM
7.12.2022

ENTREPRISEKONFLIKTER OG
DERES BEHANDLING VED
VOLDGIFTSNÆVNET FOR BYGGE-
OG ANLÆGSVIRKSOMHED (VBA)

V/ADVOKAT (H), PARTNER
HÅKUN DJURHUUS

LUNDGRENŞ

HÅKUN DJURHUUS
PARTNER, ADVOKAT (H), RETSSAGER & VOLDGIFT

Håkun Djurhuus

- Har procederet bygge- og anlægstvister i entrepriserforhold siden 1989, dvs. tvister i henhold til AB 72, AB 92 og AB 18 samt ABT 93 og ABT 18, samt ABR 89 og ABR 18
- Jeg har procederet 133 voldgiftssager ved Voldgiftsnævnet frem til d.d.
- Formand for Regeringens Ekspropriationsudvalg (2017-2018)
- Offentligt beskikket ekspertmedlem af Energiklagenævnet
- Ministerudpeget medlem af Miljøministeriets Ekspertpanel for forenkling af den danske miljø- og naturlovgivning
- Medlem af Dansk Industris Miljøudvalg og Miljølovspanel
- Medlem af Danske Advokaters Miljøretsudvalg
- Medlem af Advokatrådets Lovudvalg, Det Miljøretlige Panel
- Bestyrelsesmedlem i Danske Miljøadvokater
- Rådgiver om og har ført et stort antal retssager om miljøretlige emner (blandt andet Bilka-dommene)

Håkun Djurhuus

Partner, Advokat (H) - Retssager & Voldgift

DISPOSITION:

- AB 18, ABT 18, ABR 18 – kort intro,
- Ved tvist:
 - Processtrategi:

(Bevissikring, syn og skøn (uden samtidig voldgiftssag), "konflikttrappen", direkte til voldgiftssag – ELLER:

 - Hurtig afgørelse
 - Mægling/mediation
 - Uformelle forligsforhandlinger (evt. efter isoleret syn og skøn vedr. eks. EA eller kontraktsarbejder, prissætning, mangler etc.)
- Statistik fra VBA
- Uddrag fra voldgiftspraksis
- Spørgsmål fra deltagerne

I. ABI 8, ABT 18, ABR 18 – KORT INTRO OG HISTORIK

HISTORIK:

- De første ”ALMINDELIGE BETINGELSER FOR ARBEJDER OG LEVERANCER” fremkom i slutningen af 1800-tallet med fokus på jernbane- og vandbygningsanlæg.
- I 1915 udarbejdede ministeriet for offentlige arbejder et nyt sæt ”ALMINDELIGE BETINGELSER FOR ARBEJDER OG LEVERANCER”, der nu regulerede bygge- og anlægsarbejder generelt.
 - ABI 951,
 - AB 72,
 - AB 92,
 - ABT 93,
 - ABR 89,
- Nu:
 - ABI 8,
 - ABT 18 og
 - ABR 18

PROCESSTRATEGISKE OVERVEJELSER NÅR TVIST OPSTÅR

- HUSK ALTID:
 - Bevissikring (eksempelvis isoleret syn og skøn, fotooptagelser m.m.) og behørig reklamation.

TVISTELØSNING – FØRSTE SKRIDT – LØSNINGSTRAPPEN/ KONFLIKTTRAPPEN – ABI 8

ABI 8 §§ 64, 65, 68, 69:

”En tvist mellem parterne skal søges afklaret og forligt ved forhandling mellem deres projektledere senest 5 arbejdsdage efter, at en part har anmodet om forhandling efter denne bestemmelse. Efter afleveringen finder stk. 1 ikke anvendelse, og tvisten skal i stedet søges afklaret eller forligt efter stk. 2.

Stk. 2 Hvis tvisten ikke bliver forligt efter stk. 1, skal den søges forligt ved forhandling mellem parternes ledelsesrepræsentanter senest 5 arbejdsdage efter udløbet af fristen i stk. 1. Hvis tvisten ikke bliver forligt efter 1. pkt., skal ledelsesrepræsentanterne inden samme frist drøfte det næste skridt til løsning af tvisten.

Stk. 3 Hver part skal udpege sin projektleder og ledelsesrepræsentant senest 5 arbejdsdage efter, at entrepriseaftalen er indgået.

Stk. 4 Mediation, mægling, hurtig afgørelse og voldgift kan ikke iværksættes, før forhandlingsproceduren efter stk. 1 og 2 er gennemført. Det samme gælder syn og skøn, medmindre syn og skøn iværksættes for at sikre bevis.”

Tilsvarende bestemmelser findes i ABR18 og ABT18.

TVISTELØSNING – FØRSTE SKRIDT – LØSNINGSTRAPPEN/ KONFLIKTTRAPPEN – ABI 8 – (FORTSAT)

- I ABI 8 § 65 er indeholdt regler om mediation og mægling som udgør et alternativt ”*instrument*” i tilfælde af, at løsningsstrappen ikke løser tvisten.

Der henvises til voldgiftsnævnets regler for mediation og mægling 2018.

Parterne vil i realiteten skulle være enige om at søge tvisten bilagt via mediation eller mægling. Hvis en part senest 10 arbejdsdage efter, der er anmodet om mediation eller mægling indgiver begæring om hurtig afgørelse, kan mediationen/mæglingen ikke iværksættes.

Mediator skal ikke forholde sig til et sandsynligt udfald af tvisten, og mediatoren skal ikke rådgive parterne om jura, økonomi, tekniske forhold eller lignende. Anderledes forholder det sig ved mægling som alternativ til mediation.

Mægleren kan fremsætte forligsforslag og vejlede parterne om det sandsynlige udfald og usikkerheden ved en eventuel afgørelse af tvisten.

TVISTELØSNING – FØRSTE SKRIDT – LØSNINGSTRAPPEN/ KONFLIKTTRAPPEN – ABI 8 – (FORTSAT)

- I ABI 8 § 66 er der indeholdt regler om syn og skøn, der dels kan gennemføres som isoleret syn og skøn uden, at der verserer en anlagt voldgiftssag, og dels regulerer udmeldelse af syn og skøn efter, der er indgivet voldgiftklageskrift.
- ABI 8 § 67 indeholder regler om beslutning om stillet sikkerhed, herunder beslutning om udbetaling under sikkerhedsstillelsen, nedskrivning og ophør (sagkyndig beslutning).

TVISTELØSNING – FØRSTE SKRIDT – LØSNINGSTRAPPEN/ KONFLIKTTRAPPEN – ABI 8 – (FORTSAT)

- I ABI 8 § 68 er indeholdt bestemmelse om såkaldt ”Hurtig afgørelse”.

Vær opmærksom på Voldgiftsnævnets Praksisnotat vedrørende hurtige afgørelser/opmandsafgørelser af 17. november 2020 (tilgængeligt på Voldgiftsnævnets hjemmeside).

Hurtig afgørelse har til formål at give parterne mulighed for en hurtigere og billigere tvisteløsning ved Voldgiftsnævnet ”...så parterne kan komme videre i byggeprocessen i stedet for at afvente en ofte længerevarende og dyr voldgiftssag.”

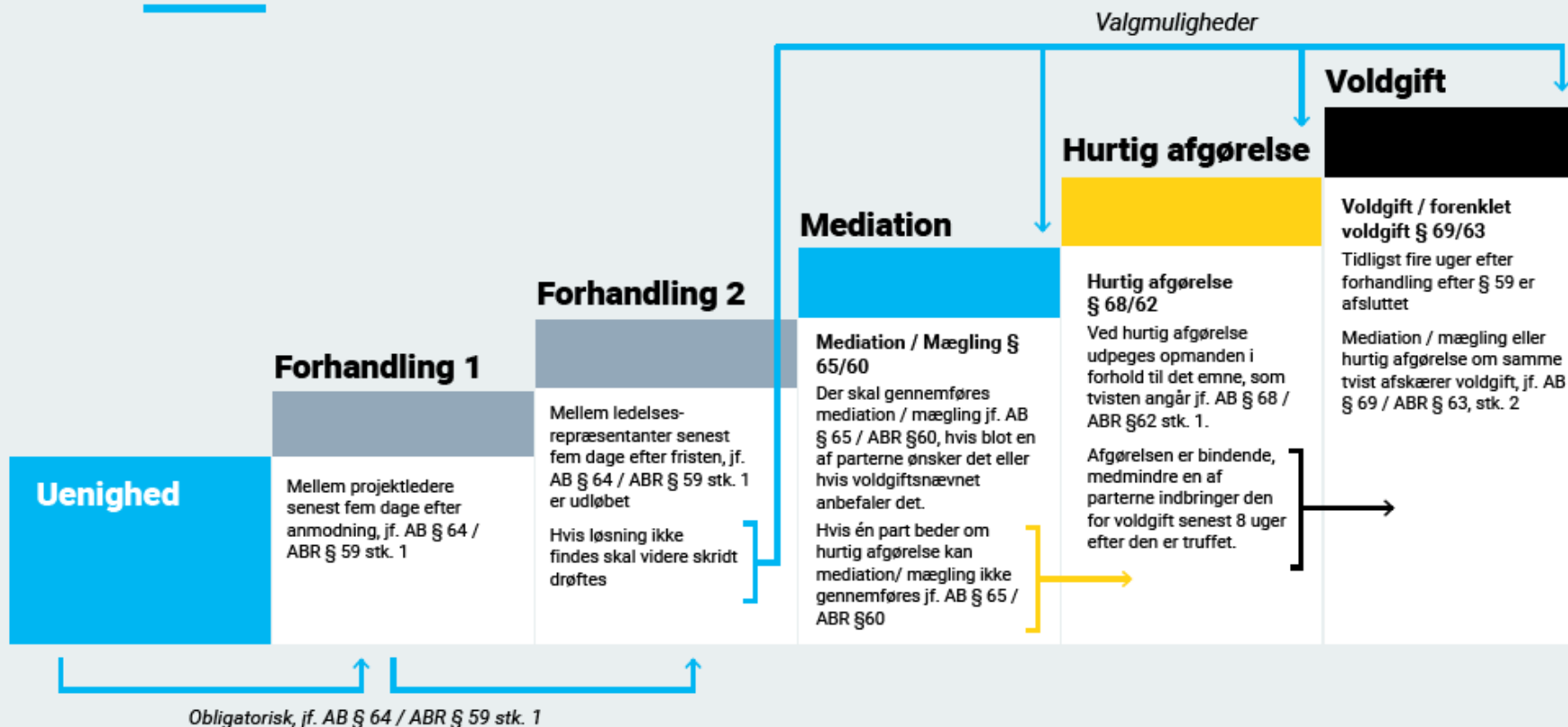
Såfremt parterne følger processen, kan en hurtig afgørelse foreligge senest 2 måneder efter sagens anlæg.

Der vil som udgangspunkt blive udmeldt 1 eller flere fagtekniske opmænd. Parterne kan anmode om en anden profil, og der vil også kunne udmeldes en juridisk opmand, henholdsvis både en juridisk og en faglig opmand.

Afgørelsen træffes på skriftligt grundlag, muligvis efter en forudgående besigtigelse. En hurtig afgørelse kan inden 8 uger efter afgørelsen indbringes for voldgift. Der er altså ikke nødvendigvis tale om en endelig afgørelse.

Konflikt- løsningstrappen

TVISTELØSNING – FØRSTE SKRIDT – LØSNINGSTRAPPEN/ KONFLIKTTRAPPEN – ABI 8 – (FORTSAT)

”Hurtig afgørelse” – fortsat

STATISTIK:

November 2020 var der anlagt 19 sager, hvoraf 8 var afsluttet ved hurtig afgørelse, 1 var forligt og 6 var afvist. 2 var overgået til anden procesform (eks. Voldgift) og 2 blev tilbagekaldt.

Gennemsnitlig sagsbehandlingstid for de sager, der blev afsluttet ved hurtig afgørelse var 30-35 arbejdsdage efter, at sagerne var anlagt.

Ved anmodning om hurtig afgørelse skal klageren indbetale kr. 40.000 i depot til sikkerhed for sagsomkostninger.

Se de særlige procesregler for hurtigafgørelse – 2018, der regulerer processen.

Et oplagt område for hurtige afgørelser er sager, hvor bygherren tilbageholder betalinger og foretager modregning overfor entreprenørens betalingskrav, hvilket selvsagt belaster hovedentreprenør og underentreprenører likviditetsmæssigt.

TVISTELØSNING – FØRSTE SKRIDT – LØSNINGSTRAPPEN/ KONFLIKTTRAPPEN – ABI 8 – (FORTSAT)

”Hurtig afgørelse” – fortsat

Det ses ofte, at en bygherre foretager sådanne dispositioner for at tiltvinge sig en bedre forhandlingsposition ved at presse sin entreprenør likviditetsmæssigt. Tilbageholdelse af modregning af denne karakter har hjemmel i ABI 8, § 36.

Der kan gennemføres ad citation af yderligere parter under en hurtig afgørelse. Dette forudsætter dog, at de ad citerede har tilsluttet sig anvendelsen af hurtig afgørelse som tvisteløsningsmiddel.

Der kan ikke gennemføres syn og skøn som led i en hurtig afgørelse.

Der fordeles alene omkostninger til opmanden og voldgiftsnævnet. Hver part afholder egne omkostninger til egne advokater.

Den hurtige afgørelse er i princippet bindende for parterne, men afgørelsen kan indbringes for en traditionel voldgiftsret inden 8 uger efter den hurtige afgørelsesdato. Der er altså – populært sagt – tale om ankemulighed.

TVISTELØSNING – FØRSTE SKRIDT – LØSNINGSTRAPPEN/ KONFLIKTTRAPPEN – AB18 – (FORTSAT)

VOLDGIFTSNÆVNET
Byggeri og Anlæg

Statistik over indgåede og afsluttede sager 2015-2021

Indgåede sager (i alt incl AB18-sager)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
A-sager - Syn & Skøn	196	231	304	295	275	282	247
B-sager - Udmelding af skønsmand	836	816	839	977	967	1.037	1.077
C-sager - Voldgiftssager	308	297	348	401	352	351	296
G-sager - Sagkynding beslutning	101	93	106	121	123	103	75
H-sager - Uformel bedømmelse	1	2	-	1	5	4	2
O-sager - Opmandssager					1	21	27
P-sager - Mediation	5	2	8	4	2	7	12
Q-sager - Mægling	3	1	7	13	9	8	15
R-sager - Forenklet Voldgift						10	13
	1.450	1.442	1.612	1.812	1.734	1.813	1.764

Indgåede sager - AB18 sager	2019	2020	2021	I alt
A-sager - Syn & Skøn	1	17	51	69
C-sager - Voldgiftssager	-	18	37	55
G-sager - Sagkynding beslutning	-	-	9	9
O-sager - Opmandssager	1	21	27	49
P-sager - Mediation	-	1	3	4
Q-sager - Mægling	-	-	3	3

TVISTELØSNING – FØRSTE SKRIDT – LØSNINGSTRAPPEN/ KONFLIKTTRAPPEN – ABI 8 – (FORTSAT)

Statistik

Voldgiftsnævnets opgaver har hidtil være fokuseret omkring syn og skøn, sagkyndig beslutning og voldgiftssager. De mere alternative konfliktløsnings-modeller, dvs. mægling, mediation, uformel bedømmelse og forenklet voldgift, begynder dog efterhånden at vinde indpas formentlig pga. AB-18, og antallet af disse sager er steget i 2021.

Ifølge en opgørelse for perioden 2019-2021 er 80 % af mediationssagerne løst ved forlig (15 sager), mens dette tal var 48 % for mæglingssagerne (27 sager). Vi ved, at nogle af sagerne forliges efterfølgende.

Samlet blev 45 % af voldgiftssagerne afsluttet ved forlig i 2021, mens 35 % af sagerne blev afsluttet ved kendelse eller anden afgørelse. De resterende ca. 20 % af de afsluttede sager blev hævet mv.

Omkring 25 % af alle sager, der er berammet til hovedforhandling, forliges eller omberammes, inden de når til hovedforhandlingen.

Voldgiftssager ved Voldgiftsnævnet vil som oftest have en vis økonomisk størrelsesorden, dvs. over 100.000 kr. og op til flere 100 mio. kr. I 2021 var de verserende sager efter sagsgenstandens størrelse fordelt således, at 28 % havde en sagsgenstand under 1 mio. kr., 46 % mellem 1-10 mio. kr., 19 % mellem 10-50 mio. kr. og 7 % over 50 mio. kr.

TVISTELØSNING – FØRSTE SKRIDT – LØSNINGSTRAPPEN/ KONFLIKTTRAPPEN – ABI 8 – (FORTSAT)

Statistik

Voldgiftsnævnet modtager årligt omkring 250- 300 nye voldgiftssager og 300 sager om syn og skøn (A-sager), hvortil kommer syn og skøn under voldgiftssagerne. Nævnet stiller også skøns mænd i forslag under sager ved de civile domstole i årligt omkring 1000 sager.

Herudover er der nu over 25 mediation- og mæglingssager om året.

De præcise tal kan ses i statistikken nedenfor.

Statistik 2021

TVISTELØSNING – FØRSTE SKRIDT – LØSNINGSTRAPPEN/- KONFLIKTTRAPPEN – ABI 8 – (FORTSAT)

Sagsbehandlingstider

I 2021 var den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for voldgiftssager 19 måneder for sager afsluttet med en afgørelse, dog således at det var 15 måneder for sager uden syn og skøn og 26 måneder for sager med syn og skøn iværksat under voldgiftssagen. I statistikken indgår ikke sager, som er forligt eller hævet inden for de første 6 måneder, samt et forholdsmæssigt

<https://voldgift.dk/statistik/>

1/2

07.12.2022 07.37

Statistik | Voldgift

mindre antal sager, der på grund af særlige forhold har verseret usædvanlig længe (2 %). Sagsbehandlingstiden formodes delvist påvirket af en række udsættelser og omberømmelser grundet COVID-19.

Til sammenligning var den gennemsnitlige behandlingstid for sager afsluttet med en afgørelse i 2020 22 måneder for sager afsluttet med en afgørelse, dog således at det var 14 måneder for sager uden syn og skøn og 33 måneder for sager med syn og skøn iværksat under voldgiftssagen. Også 2020 var præget af COVID-19. I 2019 var det 17 måneder for sager afsluttet med en afgørelse – dog således at det var 13 måneder for sager uden syn og skøn og 23 måneder for sager med syn og skøn iværksat under voldgiftssagen.

Syn og skøn og adcitation under en voldgiftssag vil ofte forlænge sagsbehandlingstiden. Begge dele er sædvanligt i en stor del af voldgiftssagerne.

TVISTELØSNING – FØRSTE SKRIDT – LØSNINGSTRAPPEN/ KONFLIKTTRAPPEN – ABI 8 – (FORTSAT)

Der er syn og skøn i omkring 1/3 af alle voldgiftssager. En opgørelse viser, at der var mere end én indklaget i 15 % af voldgiftssagerne fra sagens anlæg, efterfølgende ad citation i 15 % af sagerne og proces til varslede i yderligere 13 % af sagerne. Der kan være mange indklagede, ad citerede og proces til varslede i samme sag med eksempler på op til 5 indklagede og 13 ad citerede.

En stadesforretning kan gennemføres på få dage eller uger. En syns- og skønssag med få spørgsmål, som parterne ikke har indsigelser mod, kan gennemføres på en måned eller to, mens sager med mange spørgsmål og problemer for parterne med at formulere spørgsmålene eller med supplerende spørgsmål kan strække sig over et år eller mere. Der opleves en højere grad af kompleksitet i skønssagerne med flere og mere komplekse spørgsmål til følge. I 2021 var den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for A-sager 8 måneder for den første erklæring (1. afregning), og samlet 10 måneder ved tillægserklæring (2. afregning). Til sammenligning var de tilsvarende tal i 2018 på hhv. 6 og 7 måneder.

TVISTELØSNING – FØRSTE SKRIDT – LØSNINGSTRAPPEN/ KONFLIKTTRAPPEN – ABI 8 – (FORTSAT)

- I ABI 8 § 69 er indeholdt bestemmelse om ”den ultimative løsning”; anlæggelse af voldgiftssag.

Voldgiftssag kan tidligst anlægges 4 uger efter, at et forhandlingsforløb efter § 64 er afsluttet. Voldgiftssag kan ikke anlægges, såfremt der verserer sag om mediation, mægling, hurtig afgørelse eller beslutning om stillet sikkerhed angående samme tvist.

En voldgiftssag kan gennemføres som ”forenklet voldgiftsbehandling”, hvis parterne er enige derom, eller hvis en af parterne anmoder derom, og sagens værdi højest udgør 1 mio. kr.

Ved forenklet voldgiftsbehandling besættes voldgiftsretten med 1 dommer mod normalt 3 eller 5. Voldgiftsretten kan udvides til 2 eller 3 dommere, hvis parterne er enige herom. Voldgiftsdommeren – voldgiftsdommerne – kan være faglige dommere eller juridiske dommere (se om forenklet voldgift ABI 8, § 69, stk. 4 – 7).

STATISTIK – VOLDGIFTSNÆVNET - HJEMMESIDE

Antallet af sager vedrørende ABI8 – de alternative konfliktløsningsmodeller, herunder mægling, mediation, uformel bedømmelse og forenklet voldgift er stigende i antal fra 2021.

I 2019 – 2021 er 80% af mediationssagerne løst ved forlig (15 sager). For mæglingssagerne var tallet 48% (27 sager). Nogle sager kan være forligt efterfølgende.

Samlet blev 45% af voldgiftssagerne afsluttet ved forlig i 2021, mens 35% af sagerne blev afsluttet ved kendelse eller anden afgørelse. De resterende ca. 20% af de afsluttede sager blev hævet m.v.

Omkring 25% af alle sager, der er berammet til hovedforhandling, forliges eller omberammes, inden de når til hovedforhandlingen.

Voldgiftssager ved Voldgiftsnævnet vil ofte have en sagsværdi fra kr. 100.000 og op til flere hundrede millioner.

ÆNDRINGSREGISTER M.V. – EN NYSKABELSE I ABI 8 (SE NAVNLIG §§ 23 OG 25)

§ 23 ændringer i arbejdet.

”Bygherren kan forlange ændring i arbejdet, når ændringen har naturlig sammenhæng med de aftalte ydelser. En ændring kan gå ud på, at entreprenøren skal yde noget i tillæg til eller i stedet for det oprindeligt aftalte, at ydelsen karakter, kvalitet, art eller udførelse skal ændres, eller at aftalte ydelser skal udgå.

Stk. 2 Entreprenøren har ret til at udføre en forlangt ændring, medmindre bygherren påviser særlige grunde til at lade andre udføre arbejdet, herunder at entreprenørens økonomiske krav for udførelsen ikke er rimeligt.

Stk. 3 Bygherrens krav om en ændring skal fremsættes skriftligt eller på et byggemøde og skal beskrive ændringen nærmere”
[Bevissikring]

ÆNDRINGSREGISTER M.V. – EN NYSKABELSE I ABI 8 (SE NAVNLIG §§ 23 OG 25)

§ 25 ”Parternes eventuelle krav om forandring i aftalen med hensyn til pris, tid og sikkerhed som følge af en ændring i arbejdet eller i forudsætninger for dets udførelse skal snarest muligt fremsættes skriftligt eller på et byggemøde. Det samme gælder en parts krav om forandringer i aftalen som følge af et godkendt forslag fra entreprenøren eller en anvisning fra bygherren efter § 22 eller § 26, som parten anser for en ændring i arbejdet, selv om forslaget eller anvisningen ikke angiver at indebære en ændring.

Stk. 2 Efter forespørgsel fra en part skal den anden part snarest muligt skriftligt meddele om dette anser et nærmere bestemt arbejde for en ændring, der medfører krav om forandringer i aftalen med hensyn til pris, tid og sikkerhed. Entreprenøren er ikke forpligtet til at igangsætte arbejdet, før bygherren har svaret.

Stk. 3 Hvis en part har fremsat krav efter stk. 1 om forandring i aftalen med hensyn til pris, tid eller sikkerhed, skal den anden part snarest muligt skriftligt meddele, om kravet accepteres og hvis ikke, skal denne begrunde dette.

Stk. 4 Parterne skal snarest indgå skriftlig tillægsaftale om en ændring efter § 23 og om deraf følgende forandringer i aftalen med hensyn til pris, tid og sikkerhed. Forhandlinger herom må ikke forsinke arbejdets udførelse.

Stk. 5 Bygherren skal løbende registrere forlangte ændringer efter § 23, krav efter stk. 1, anmodninger og meddelelser efter stk. 2, § 22, stk. 3, og § 26, stk. 1 og 2. Finder entreprenøren, at der er fejl i bygherrens registrering, skal entreprenøren snarest muligt meddele bygherren dette. (Understreget her).

SPØRGSMÅL?